

Pojęcia kluczowe: *egzekucja z rachunku bankowego, przekazywanie środków, pozycja prawna wierzyciela, pozycja prawna dłużnika*

Teresa Kalinowska

Praktyczne aspekty zastosowania art. 31 ustawy o komornikach sądowych i jego wykładnia w postępowaniu egzekucyjnym

ABSTRAKT

Artykuł poświęcono problematyce przekazywania środków pieniężnych wyegzekwowanych z rachunku bankowego dłużnika w kontekście art. 31 ustawy o komornikach sądowych¹, którego interpretacja w praktyce komorników sądowych powoduje rozbieżności. Celem artykułu było wykazanie, jak prawidłowo w praktyce komorników sądowych powinien być stosowany art. 31 u.k.s. oraz jaka jest jego właściwa wykładnia. W poszukiwaniu rozwiązań oraz jednolitej praktyki dokonano przeglądu, analizy i oceny istniejących aktów prawnych, orzecznictwa oraz judykatury. Podjęto także próbę rekonstrukcji odpowiednika art. 31 u.k.s. w poprzednio obowiązującej ustawie, czyli art. 22 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji² w zakresie ustalenia momentu, od którego należy prawidłowo naliczać termin na przekazywanie środków. Analizie poddano również praktyczny problem dotyczący kwestii obowiązku oczekiwania przez komornika z przekazywaniem środków z każdego zajętego rachunku bankowego. Dotyczy to szczególnie środków ulokowanych w różnych bankach (mających różne nazwy). Problemem jest zatem uwzględnienie (nieuwzględnienie) sposobu egzekucyjnego, jakim jest egzekucja z rachunku bankowego. Ponadto podniesiono kwestię pozostawienia komornikowi swobody w przekazywaniu środków pieniężnych z pierwszej wpłaty w terminie między 7. a 14. dniem, co jest nieuzasadnione. Postępowanie egzekucyjne charakteryzuje się dynamiką, a sytuacja w tak zakreślonych ramach czasowych może się

1 Ustawa o komornikach sądowych z 28.03.2018 r. (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1458). Ustawa z dnia 22.03.2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1458), <https://sip-1lex-1pl-1np12576a0086.han.lazarski.pl/#/act/18712992/3540062/komornicy-sadowi?keyword=ustawa%20o%20komornikach%20s%C4%85dowych&cm=SFIRST> (dostęp: 9.11.2024 r.), dalej: u.k.s.

2 Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji z 29.08.1997 r. – Ustawa z dnia 29.09.2017 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. poz. 1910), <https://sip-1lex-1pl-1np12576a0086.han.lazarski.pl/#/act/18640011/2268365/zmiana-ustawy-o-komornikach-sadowych-egzekucji?keyword=ustawa%20o%20komornikach%20s%C4%85dowych%20i%20egzekucji%20z%20sierpnia%201997&cm=STOP> (dostęp: 9.11.2024 r.), dalej: u.k.s.e.

rozwijać, co nie powinno pozostawać w gestii komornika.

W zarysowanym obszarze badawczym zastosowano zasadę pluralizmu metod badawczych. Celem była prawidłowa wykładnia badanego przepisu. Zastosowano metodę formalno-dogmatyczną, aksjologiczną oraz historyczną. Wskazana problematyka nie była do tej pory przedmiotem szczegółowych analiz judykatury oraz doktryny. Efektem badań jest wskazanie właściwej wykładni w analizowanym przepisie, co jest związane z istnieniem nierównowagi między pozycją prawną wierzyciela i dłużnika.

I. WPROWADZENIE

Tematyka terminów przekazywania środków wyegzekwowanych z rachunku bankowego dłużnika rodzi wątpliwości co do ich praktycznego stosowania przez organy egzekucyjne.

Pozostaje zatem aktualne pytanie: jak w praktyce komorników sądowych powinien być stosowany art. 31 u.k.s.? Niezbędne jest również ustalenie jego właściwej wykładni, co można osiągnąć m.in. poprzez rekonstrukcję odpowiednika tego przepisu, czyli art. 22 u.k.s.e. Kluczowym zagadnieniem wymagającym analizy jest praktyczny problem, który można ująć w pytaniach: czy komornik sądowy powinien wstrzymywać się z przekazywaniem środków z każdego zajętego rachunku bankowego, jeśli dłużnik posiada ich kilka, lub czy powinien uwzględniać sposób egzekucji, jakim jest egzekucja z rachunku bankowego? Dodatkowo należy rozważyć kwestię uznaniowości w zakresie przekazywania środków pieniężnych między 7. a 14. dniem, która została pozostawiona do decyzji organu egzekucyjnego przez ustawodawcę, choć brak jest dla tego rozwiązania racjonalnego uzasadnienia.

W związku z powyższym zasadne byłoby zaproponowanie zmiany art. 31 u.k.s. poprzez dodanie do pierwszego zdania słowa „rozstrzygająca” w odniesieniu do pierwszej wpłaty dokonanej przez dłużnika zajętej wierzytelności, aby przepis został precyzyjnie sformułowany. Ponadto ustawodawca nie powinien pozostawiać komornikowi decyzji co do dnia, w którym środki z rachunku bankowego mają zostać przekazane z tytułu pierwszej wpłaty. W tym zakresie powinien zostać określony wiążący termin, aby żadna ze stron postępowania – szczególnie na jego wstępnym, dynamicznym etapie – nie miała podstaw do formułowania zarzutów.

M. Świtkowski³ wskazuje, iż ustawodawca uzależnił termin przekazania wyegzekwowanych należności przez komornika wierzycielowi w zależności od tego, w jaki

3 M. Świtkowski, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych* (w:) *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. M. Simbierowicz, LEX/el. 2023, art. 31, <https://sip-1lex-1pl-1np1257gg01fa.han.lazarski.pl/#/commentary/587774078/716632?keyword=%C5%9Awitkowski,%20Komentarz%20do%20ustawy%20o%20komornikach%20s%C4%85dowych&toHit=1&cm=SFIRST> (dostęp: 19.12.2024 r.).

sposób zostały one wyegzekwowane. Należności wyegzekwowane z rachunku bankowego, rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową lub rachunku prowadzonego przez podmiot prowadzący działalność maklerską, uzyskane w wyniku pierwszej wpłaty dokonanej przez dłużnika zajętej wierzytelności, komornik przekazuje wierzycielowi nie wcześniej niż w 7. dniu i nie później niż w 14. dniu od dnia ich otrzymania. Ustawodawca nie przewidział obowiązku depozytowania takich środków na rachunku depozytowym Ministra Finansów, skoro nie podlegają one natychmiastowemu wydaniu. W takim przypadku nie stosuje się art. 808 § 1 k.p.c.⁴ Pozostałe należności wyegzekwowane przez komornika przekazywane są wierzycielowi w terminie 4 dni od ich otrzymania. Natomiast należności wynikające ze świadczeń alimentacyjnych i rentowych komornik przekazuje wierzycielowi niezwłocznie, niezależnie od sposobu ich wyegzekwowania.

Ustawodawca wprowadził wskazane rozróżnienie, ponieważ od momentu wprowadzenia możliwości o charakterze prawnym i technicznym odnośnie do kierowania zapytań o rachunki bankowe i zajęcia tych rachunków⁵ przy pomocy systemu teleinformatycznego cała procedura, tzn. wymiany korespondencji i przekazania pieniędzy, pomiędzy komornikiem a bankiem odbywa się w sposób sprawny, szybki oraz gwarantujący przekazywanie komornikowi komunikatów w przypadku przeszkód uniemożliwiających przekazanie środków z rachunku bankowego dłużnika. Należności – o ile faktycznie znajdują się one na rachunku bankowym – są egzekwowane i przekazywane wierzycielom zdecydowanie szybciej w porównaniu do czasu, kiedy takiej możliwości nie było.

G. Sikorski⁶ wyodrębnił etapy w egzekucji z rachunków bankowych, które są charakterystyczne dla każdego sposobu egzekucji, to:

- zajęcie rachunku bankowego przez komornika (dla skuteczności zajęcia istotna jest chwila uzyskania przez bank informacji o jego dokonaniu, natomiast z punktu widzenia dłużnika chwila doręczenia zawiadomienia o zajęciu wywołuje skutek w postaci możliwości zaskarżenia czynności komornika lub złożenia zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności);
- realizacja zajętej wierzytelności z rachunku bankowego przez bank, a następnie po upływie ustawowego terminu wynikającego z art. 31 u.k.s. wypłata/

4 Ustawa z 17.11.1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.), <https://sip-1lex-1pl-1np1257g-01fa.han.lazarski.pl/#/act/16786199/3541686?directHit=true&directHitQuery=kpc> (dostęp: 19.12.2024 r.), dalej: k.p.c.

5 Zob. P. Biezuński, *Przebieg egzekucji z rachunku bankowego – wybrane zagadnienia*, ABC, <https://sip.lex.pl/#/publication/469867354/biezuński-pawel-przebieg-egzekucji-z-rachunku-bankowego-wybrane-zagadnienia?keyword=ustawa%20o%20komornikach&cm=SREST> (dostęp: 7.06.2024 r.); tenże, *Egzekucja z rachunku bankowego – obowiązki banku jako dłużnika zajętej wierzytelności*, ABC, <https://sip.lex.pl/#/publication/469861415/biezuński-pawel-egzekucja-z-rachunku-bankowego-obowiazki-banku-jako-dluznika-zajetej-wierzytelnosci?keyword=ustawa%20o%20komornikach&cm=SREST> (dostęp: 7.06.2024 r.).

6 Zob. G. Sikorski (w:) *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz. Tom 8*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2021, s. 992–995.

przekazanie środków przez komornika z uwzględnieniem wyjątkowych sytuacji prawnych i faktycznych wywołanych okolicznościami sprawy.

Ustawodawca przewidział w egzekucji z rachunków bankowych w pewnych sytuacjach wyłączenia, m.in. dotyczą one (kilka przykładów):

- rachunków rodzinnych⁷ służących przechowywaniu świadczeń rodzinnych;
- rachunków VAT – postępowanie egzekucyjne może się toczyć co do wierzytelności podatkowych⁸;
- rachunków powierniczych, jeżeli egzekucja skierowana jest przeciwko posiadaczowi rachunku⁹;
- rachunków wspólnych – ograniczenie wynika z art. 891² i 891² k.p.c.

Zajęcie rachunków bankowych zgodnie z art. 889 k.p.c. dotyczy rachunków bankowych prowadzonych dla jednego posiadacza, wspólnych oraz tych, do których wystawiono dokument, jeśli egzekucja nie może się toczyć zgodnie z art. 901 k.p.c.

W przeszłości zdarzały się sytuacje, w których dłużnik dowiadywał się o postępowaniu nie z zawiadomienia o tym, iż zostało ono wszczęte, lecz z faktu zablokowania jego rachunku bankowego oraz przekazania przez bank środków zgromadzonych na tymże rachunku do komornika¹⁰. Ustawodawca, widząc nieprawidłowość w tym zakresie, postanowił wydłużyć termin przekazania wierzycielowi środków przez komornika.

Z dniem 25.03.2024 r. weszła w życie nowelizacja art. 889² k.p.c., na mocy której ustawodawca nałożył na bank obowiązek niezwłocznego przekazania środków pieniężnych z zajętego rachunku bankowego na rachunek bankowy komornika, niezależnie od rodzaju egzekwowanych obowiązków¹¹. Zgodnie z obecnym brzmieniem wyżej wymienionego artykułu bank niezwłocznie przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika¹². Wcześniejsze brzmienie art. 889² k.p.c. przewidywało przekazywanie środków z zajętego rachunku bankowego przez komornika niezwłocznie po upływie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zajęciu.

7 Zob. art. 49 ust. 4 ustawy z 29.08.1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1646), <https://sip-1lex-1pl-1np1257pq09c4.han.lazarski.pl/#/act/16799069/3543061/prawo-bankowe?keyword=art.%2049%20prawa%20bankowego&cm=SFIRST> (dostęp: 27.11.2024 r.).

8 Zob. art. 62b ust. 2 pkt 2 ustawy z 29.08.1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1646), [https://sip-1lex-1pl-1np1257pq09c4.han.lazarski.pl/#/act/16799069/3543061/prawo-bankowe?keyword=prawo%20bankowe%20art.%2062&unitId=roz\(3\(a\)\)&cm=SFIRST](https://sip-1lex-1pl-1np1257pq09c4.han.lazarski.pl/#/act/16799069/3543061/prawo-bankowe?keyword=prawo%20bankowe%20art.%2062&unitId=roz(3(a))&cm=SFIRST) (dostęp: 27.11.2024 r.).

9 Zob. art. 59 ust. 4 ustawy z 29.08.1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1646), <https://sip-1lex-1pl-1np1257pq09c4.han.lazarski.pl/#/act/16799069/3543061/prawo-bankowe?keyword=art.%2049%20prawa%20bankowego&cm=SFIRST> (dostęp: 27.11.2024 r.).

10 Zob. A. Partyk, *Egzekwowanie należności przez wierzyciela a dobra osobiste dłużnika*, LEX/el. 2019.

11 Zob. E. Jaceczko (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II*, red. O. M. Piaskowska, Warszawa 2024, art. 889(2), <https://sip-1lex-1pl-1np1257ad0025.han.lazarski.pl/#/commentary/587954232/751672?keyword=art.%20889%20kpc%20komentarz&toHit=1&cm=STOP> (dostęp: 4.11.2024 r.).

12 Zob. ustawa z 17.11.1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.), <https://sip-1lex-1pl-1np1257pq09c4.han.lazarski.pl/#/act/16786199/3541686?directHit=true&directHitQuery=art.%20889%20kpc&unitId=889> (dostęp: 27.11.2024 r.).

To rozwiązanie spotkało się z oceną krytyczną ze strony przedstawicieli doktryny i praktyki, wedle których dualizm w opóźnianiu przekazania środków wydawał się niezrozumiały, co stanowiło podstawę do zmian tej regulacji¹³.

Dopiero na etapie wpływu środków na rachunek bankowy komornika, zgodnie z art. 31 u.k.s., powstaje obowiązek organu egzekucyjnego przekazania należności wyegzekwowanych z rachunku bankowego (rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową lub rachunku prowadzonego przez podmiot prowadzący działalność maklerską). Środki te, uzyskane w wyniku pierwszej wpłaty dokonanej przez dłużnika, powinny zostać przekazane nie wcześniej niż w 7. dniu i nie później niż w 14. dniu od dnia ich otrzymania.

Warto wskazać, iż we wcześniejszej wersji przepisu (która obowiązywała do 30.07.2020 r.) środki miały być przekazywane uprawnionemu najpóźniej w terminie 14-dniowym. Był to termin końcowy. W praktyce środki mogły być przekazane uprawnione mu zarówno w pierwszym dniu tego terminu, jak i w ostatnim dniu. Ustawodawca uznał zatem, że zmiana takiego stanu stała się konieczna z punktu widzenia zabezpieczenia interesów dłużnika. Chodzi o moment natychmiast owego przekazania środków wierzycielowi, co mogło potencjalnie spowodować szkodę po stronie dłużnika w takich sytuacjach, gdy np. nie posiadał on wiedzy o powstaniu tytułu wykonawczego bądź gdy zajęte środki pochodziłyby ze źródeł niepodlegających zajęciu.

M. Świtekowski podkreśla, że obowiązek przekazywania należności wyegzekwowanych z ww. sposobu nie wcześniej niż w 7. dniu i nie później niż w 14. dniu od dnia ich otrzymania odnosi się wyłącznie do przypadków, gdy są to należności uzyskane w wyniku pierwszej wpłaty dokonanej przez dłużnika zajętej wierzytelności z rachunku bankowego. Wszystkie kolejne należności winny być przekazywane zgodnie z regułą zawartą w art. 31 u.k.s. zdanie trzecie, czyli w terminie 4 dni od dnia ich otrzymania. Z samej treści przepisu art. 31 u.k.s., a także sformułowania „komornik przekazuje wierzycielowi” wynika niepodważalnie, że we wskazanym terminie wierzyciel nie musi otrzymać wyegzekwowanych środków. Termin będzie zachowany, jeżeli w tym terminie komornik dokona w banku złożenia dyspozycji przelewu bądź nada przekaz pieniężny na pocztę.

Ustawodawca w dawnym art. 22 u.k.s.e. dotyczącym terminu przekazywania środków posługiwał się określeniem „uprawniony” (nie w rozumieniu przepisów w ramach postępowania zabezpieczającego), nie zaś „wierzyciel” do odbioru wyegzekwowanych należności. W związku z tym w doktrynie przyjmowano, iż była to każda osoba uprawniona do odbioru wyegzekwowanych należności. Z reguły był to wierzyciel, ale mógł to być również dłużnik, np. w razie zwrotu nadwyżki sumy ze sprzedaży ruchomości pozostałej po sporządzeniu planu podziału¹⁴. W praktyce istnieją przypadki

¹³ Zob. także 889² k.p.c.

¹⁴ Zob. Z. Knypl, Z. Merchel, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2015, s. 212.

wyegzekwowania nawet wielokrotnie tej samej kwoty, np. w wyniku wpływu należności z różnych rachunków bankowych lub z rachunku bankowego i z wynagrodzenia. Zgodnie z obecnym przepisem określone w nim terminy dotyczą wyłącznie wierzyciela. Jeśli chodzi o dłużników i zwrot ww. nadwyżki lub środków, które zostały wyegzekwowane w zbyt wysokiej kwocie, to ich rozliczenie winno nastąpić niezwłocznie po stwierdzeniu zaistnienia takiego stanu rzeczy. Wynika to m.in. z art. 808 k.p.c.¹⁵, który mówi, że jeśli złożona w postępowaniu egzekucyjnym kwota nie podlega natychmiastowemu wydaniu, to powinna być złożona na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Wskazane postępowanie komornika jest uzasadnione i minimalizuje ryzyko zarzutów o prowadzeniu postępowania egzekucyjnego w sposób nieuprawniony. Jeżeli komornik nie dokona takiego zwrotu, wówczas będzie miał zastosowanie art. 455 k.c. Zgodnie z nim, jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, to świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika (w tymże przypadku komornika) do wykonania.

Zgodnie z art. 808 k.p.c., jeśli złożona w postępowaniu egzekucyjnym kwota pieniężna nie podlega natychmiastowemu wydaniu, wówczas powinna być złożona na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Odsetki od sum tak złożonych tytułem nabycia przedmiotu egzekucji wchodzą w skład sumy uzyskanej w egzekucji¹⁶. Komornik nie ma zatem możliwości deponować tychże środków pieniężnych na oprocentowanych rachunkach bankowych. Przypadek, na jaki wskazuje art. 808 k.p.c., występuje, m.in. jeśli dojdzie do zawieszenia egzekucji lub w sytuacji wstrzymania się komornika z dokonaniem czynności (na co wskazuje art. 822 k.p.c.). W takich sytuacjach komornik winien przekazać środki na rachunek depozytowy Ministra Finansów, a nie wierzycielowi. W związku z tym nieprzekazywanie środków pieniężnych zgodnie z dyspozycją art. 808 k.p.c. na rachunek depozytowy Ministra Finansów¹⁷ może być powodem odpowiedzialności dyscyplinarnej komornika; o ile takie sytuacje nie będą incydentalne, sporadyczne lub też nieumyślne.

W dalszej części należałoby poruszyć kwestię planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Jeżeli wymagane jest sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, to wypłata należnych uczestnikom podziału sum następuje w momencie, kiedy

15 Zob. ustawa z 17.11.1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.), <https://sip-1lex-1pl1np12578c0009.han.lazarski.pl/#/act/16786199/3541686?directHit=true&directHitQuery=art.%20808%20kpc&unitId=808> (dostęp: 17.11.2024 r.).

16 Zob. P. Biezuński, *Podział sumy uzyskanej z egzekucji – kolejność zaspokajania należności*, ABC, <https://sip.lex.pl/#/publication/469863603/biezunski-pawel-podzial-sumy-uzyskanej-z-egzekucjikolejnosci-zaspokajania-naleznosci?keyword=ustawa%20o%20komornikach&cm=SREST> (dostęp: 7.06.2024 r.).

17 Zob. E. Jaceczko (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II*, red. O. M. Piaskowska, Warszawa 2024, art. 1031, <https://sip-1lex-1pl1np1257pq0867.han.lazarski.pl/#/commentary/587954419/751859?keyword=.%20Jaceczko,%20w:%20Kodeks%20post%C4%99powania%20cywilnego.%20Komentarz.%20Art.506%E2%80%931217.%20Tom%20II,%20red.%20O.%20M.%20Piaskowska,%20&toCHit=1&cm=SFIRST> (dostęp: 26.11.2024 r.).

komornik powziął lub powinien powziąć informację o prawomocności postanowienia sądu po rozpoznaniu zarzutów przeciwko planowi. Według art. 1027 § 1 k.p.c. plan podziału sporządza się w formie orzeczenia, ale nie doręcza się go dłużnikowi ani osobom uczestniczącym w podziale. Jest to przepis szczególny w stosunku do art. 357 § 2 zd. 1 k.p.c., według którego postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręcza z urzędu obu stronom, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. W celu podjęcia decyzji o zaskarżeniu planu podziału strony postępowania muszą podjąć działania zmierzające do zapoznania się z jego treścią, a następnie sformułować ewentualne zarzuty¹⁸.

Podlega on wykonaniu z urzędu, na co wskazują przepisy art. 1027 i 1028 k.p.c. W tymże przypadku termin przekazania wyegzekwowanych należności zaczyna biec od dnia, w którym uprawomocnił się plan podziału. W tych sprawach egzekucyjnych, w których sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji nie jest wymagane, termin do przekazania wyegzekwowanych należności trzeba liczyć od dnia uzyskania przez komornika egzekwowanej należności. Przykładowo od dnia zapłaty przez nabywcę ceny nabycia licytowanej ruchomości (zgodnie z art. 871 k.p.c.) albo od dnia przekazania komornikowi przez pracodawcę zajętego wynagrodzenia za pracę (zgodnie z art. 881 § 3 pkt 2 k.p.c.). Słusznie zauważyła M. Rybicka-Pakuła¹⁹, że należy zakwestionować twierdzenie, zgodnie z którym w sytuacjach, w których wymagane jest sporządzenie planu podziału, istnieje obowiązek przekazania przez komornika konkretnych kwot na rzecz poszczególnych wierzycieli i obowiązek ten miałby powstać z datą, w której komornik powziął lub powinien powziąć wiadomość o prawomocności planu podziału. W związku z tym, skoro nie byłaby to data, w której uprawomocnił się plan podziału, to zdefiniowanie jej jako jednej z wyżej wymienionych dat wymagałoby oceny zachowania komornika. Chodzi o jego weryfikację w kontekście mierzenia staranności; nie można bowiem zapominać, iż komornik jest funkcjonariuszem publicznym. Przy dokonywaniu oceny konkretnego stanu faktycznego nie obyłoby się bez tzw. luzu interpretacyjnego i nie jest on pożądany.

Komornik może dopuścić się opóźnienia w przekazaniu wyegzekwowanych należności. W takiej sytuacji ciąży na nim obowiązek zapłacenia uprawnionemu odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot, które otrzymał i nie rozliczył ich w terminie. W niektórych sytuacjach odsetki nie będą się należały. Przykładowo, gdy nieprzekazanie środków było spowodowane zdarzeniami przewidzianymi przez prawodawcę

18 G. Julke, 3. *Doręczenie zawiadomienia o planie podziału lub planu podziału* (w:) *Podział sumy uzyskanej z egzekucji*, Sopot 2007, <https://sip-1lex-1pl-1np1257ui00d0.han.lazarski.pl/#/monograph/369159951/195847> (dostęp: 16.12.2024 r.).

19 Zob. M. Rybicka-Pakuła, *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks etyki zawodowej komornika sądowego. Komentarz*, red. M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski, Warszawa 2020, art. 31, <https://sip-1lex-1pl-1np1257gg0204.han.lazarski.pl/#/commentary/587809988/755057?keyword=M.%20Rybicka-Paku%C5%82a,%20Ustawa%20o%20komornikach%20s%C4%85dowych.%20Ustawa%20o%20kosztach%20komorniczych&toHit=1&cm=SFIRST> (dostęp: 20.12.2024 r.).

w ustawie. W szczególności chodzi o zawieszenie postępowania egzekucyjnego lub wstrzymanie wykonalności tytułu wykonawczego przez sąd. Ustawodawca słusznie przyjął, iż komornik nie może ponosić negatywnych konsekwencji związanych z faktem nieprzekazania wyegzekwowanych należności, jeżeli będzie to wynikało z przepisów prawa. Ustawodawca określił katalog przypadków, który ma charakter otwarty. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego oraz wstrzymanie wykonalności tytułu wykonawczego należy traktować jako przykłady sytuacji prawnych jednoznacznie wskazujących, że komornik nie tylko nie ma obowiązku, ale wręcz nie może przekazywać należności wierzycielowi w w/w terminach.

Komornik powinien zawiadomić prezesa właściwego sądu rejonowego o każdym przypadku opóźnienia przekazania należności, które przekracza 7 dni. Zawiadomienie zdecydowanie powinno mieć formę pisemną. Prezes sądu rejonowego, gdy już uzyska takie zawiadomienie, powinien rozważyć charakter opóźnienia; czy było ono incydentalne i nie stanowiło rażącej obrazę przepisów. Dodatkowo przedmiotem rozważań powinna być ewentualna kontrola prawidłowości prowadzenia biurowości i rachunkowości w kancelarii komornika. Jednocześnie sporadyczne i pojedyncze przypadki, o ile nie są rażącą obrazą przepisów, nie są automatycznie przesłanką zlecenia takiej kontroli.

Słusznie wskazała M. Rybicka-Pakuła²⁰, że w przepisie art. 31 u.k.s. zdefiniowany został kolejny obowiązek komornika. Środki wyegzekwowane z rachunku bankowego, rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową albo rachunku prowadzonego przez podmiot prowadzący działalność maklerską, które uzyskane były w wyniku pierwszej wpłaty i przekazane przez dłużnika zajętej wierzytelności, komornik przekazuje nie wcześniej niż w 7. dniu i nie później niż w 14. dniu od momentu ich otrzymania. Podkreślić należy, że obowiązek przekazywania należności wyegzekwowanych z rachunku bankowego dotyczy tylko pierwszej wpłaty dokonanej przez dłużnika zajętej wierzytelności. Pozostałe należności powinny być przekazywane wedle reguły wyrażonej w art. 31 u.k.s. zdanie trzecie, tj. w terminie 4 dni od dnia ich otrzymania. Zasada 4-dniowego terminu, którego początkiem jest „dzień otrzymania”, dotyczy pozostałych sposobów egzekucyjnych. Komornik jest funkcjonariuszem publicznym i został zobowiązany do przekazania wierzycielowi należności wyegzekwowanych w terminach określonych ustawowo, które są zróżnicowane z perspektywy sposobu egzekucji. Obowiązki komornika wynikają z art. 25 ust. 1 u.k.s.²¹, w świetle którego organ egzekucyjny zobowiązany jest postępować zgodnie z przepisami prawa. Sankcją za uchybienie terminowi jest obowiązek zapłaty należności odsetkowych.

20 Zob. M. Rybicka-Pakuła, *Ustawa o komornikach sądowych...*, art. 31.

21 Ustawa z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1458), [https://sip-1lex-1pl-1np1257pq073b.han.lazarski.pl/#/act/18712992?unitId=art\(25\)ust\(1\)&cm=DOCUMENT](https://sip-1lex-1pl-1np1257pq073b.han.lazarski.pl/#/act/18712992?unitId=art(25)ust(1)&cm=DOCUMENT) (dostęp: 25.11.2024 r.).

Kolejne odstępstwo, na które wskazał również M. Świtkowski, dotyczy egzekucji świadczeń alimentacyjnych i rentowych. Komornik obowiązany jest przekazać środki wierzycielowi niezwłocznie, niezależnie od sposobu ich wyegzekwowania. Komornik obowiązany jest przekazać wyegzekwowane świadczenia alimentacyjne „niezwłocznie”, co nie oznacza „natychmiast”.

M. Rybicka-Pakuła odwołała się do dorobku orzeczniczego sądów powszechnych i Sądu Najwyższego istwierdziła, iż termin przekazania świadczeń ma być terminem realnym, możliwie najszybszym, ustalany każdorazowo, w zależności od okoliczności sprawy. Jego zdefiniowanie wymaga przyjęcia takiego czasu, jaki jest niezbędny do spełnienia świadczenia, przy założeniu, że komornik działałby bez nieuzasadnionej zwłoki (biorąc pod uwagę całokształt okoliczności, które rzutują na wykonanie zobowiązania)²².

Zgodnie z art. 110 k.c. terminy ustanowione ustawą oblicza się w sposób w niej wskazany, a w przypadku braku takiego wskazania stosuje się przepisy zawarte w art. 111–116 k.c. W polskim prawie najkrótszą jednostką jest doba (od północy do północy). W związku z tym termin obliczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia, przy czym nie wlicza się tego dnia, w którym nastąpiło zdarzenie będące początkiem terminu. Wyegzekwowanie należności 10 marca o godz. 11:00 stanowi o obowiązku ich przekazania do 14 marca do godz. 24:00²³. Jeśli koniec terminu wykonania czynności przypada na dzień uznany za ustawowo wolny od pracy lub na sobotę, to termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą²⁴.

Data początkowa oraz upływ terminu są istotne m.in. z uwagi na fakt, że w przypadku dopuszczenia się opóźnienia w przekazaniu wyegzekwowanych należności ustawodawca w ust. 2 art. 31 u.k.s. nałożył na komornika obowiązek zapłaty uprawnionemu odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot otrzymanych i nierozliczonych w terminie. Wyjątkiem jest nieprzekazanie należności w wyniku zawieszenia postępowania egzekucyjnego lub wstrzymanie wykonalności tytułu wykonawczego przez sąd, a także wstrzymanie przez sąd przekazywania wyegzekwowanych kwot wierzycielowi w trybie art. 767² § 2 k.p.c.²⁵

Zasadniczo termin do przekazania wyegzekwowanych należności należy liczyć od dnia ich otrzymania przez komornika. W przypadku wpłat gotówkowych jest to data przyjęcia na kwitariusz. Natomiast w przypadku rozliczeń bezgotówkowych

22 Por. wyrok SA w Białymstoku z 3.11.2017 r. (I Aca 409/17), LEX 2451318.

23 M. Rybicka-Pakuła (w:) *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych* (w:) *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, wyd. II, red. M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski, Warszawa 2024, art. 31, <https://sip-1lex-1pl-1np1257pq073b.han.lazarski.pl/#/commentary/587809988/755057?keyword=szczeg%C3%B3w%C5%82owe%20zasady%20biurowo%C5%9Bci,&toHit=1&cm=SREST> (dostęp: 25.11.2024 r.).

24 Zob. wyrok SA w Katowicach z 15.01.2016 r. (I Aca 705/15), LEX nr 1992980.

25 Zob. wyrok SN z 10.08.2005 r. (I CK 110/05), LEX nr 359467; wyrok SN z 22.11.2006 r. (V CSK 299/06), OSNC 2007/9, poz. 143.

– chwila uznania rachunku bankowego²⁶. Komornik w ramach „przekazania” wyegzekwowanych należności musi uwidocznić przedmiotowe kwoty jako pozyskane w postępowaniu egzekucyjnym oraz „wydać” je wierzycielowi w określonym czasie (przekazać, a nie doręczyć). W związku z tym złożenie przez komornika dyspozycji przelewu w banku bądź nadanie przekazu w placówce pocztowej w ciągu 4 dni/14 dni będzie oznaczało, że zachował ustawowo wskazany termin. Jeżeli w toku egzekucji sporządzono plan podziału, termin rozpoczyna bieg od dnia, w którym plan podziału sum uzyskanych z egzekucji się uprawomocnił, co wynika z art. 1028 § 4 i 5 k.p.c. Początek biegu terminu, o którym mowa w art. 22 u.k.s.e., jest uwarunkowany sposobem egzekucji oraz okolicznościami danej sprawy egzekucyjnej: „Tam, gdzie wymagane jest sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, wypłata należnych uczestnikom podziału sum następuje na podstawie prawomocnego planu podziału, który podlega wykonaniu z urzędu (...). W takim wypadku czterodniowy termin do przekazania wyegzekwowanych należności trzeba liczyć od dnia uprawomocnienia się planu podziału”²⁷. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że stwierdzenie prawomocności orzeczenia przez sąd nie jest utożsamiane z datą jego uprawomocnienia się.

Takież pogląd na gruncie art. 22 u.k.s.e. reprezentowali Z. Knyp, Z. Merchel, R. Reiwer, G. Kuczyński oraz W. Tomalak²⁸. Stwierdzili oni, że „do wykonania planu podziału w części dotkniętej zarzutami dochodzi po uprawomocnieniu się postanowienia sądu, chyba że zostało wstrzymane przez zabezpieczenie powództwa w sporze o ustalenie istnienia prawa (art. 1028 § 4 k.p.c.). Wypłata następuje w terminie czterodniowym od uprawomocnienia się postanowienia o podziale. Termin ten zostanie zachowany, jeśli komornik przed upływem ostatniego dnia terminu dokona w obrocie bankowym polecenia przelewu należnej kwoty lub nada w urzędzie pocztowym przekaz pieniężny”. Opóźnienie w przekazaniu tych należności łączy się z żądaniem od komornika przez wierzyciela odsetek. Warto zaznaczyć, iż komornik nie przekazuje uprawnionemu wyegzekwowanych należności w trakcie zawieszenia postępowania egzekucyjnego oraz w razie wstrzymania się z dokonaniem czynności. Kwoty te

26 Por. wyrok SN z 12.07.1996 r. (II CRN 79/96), LEX nr 465045.

27 Orzeczenie SA w Krakowie z 14.10.2015 r. (I Aca 803/15), LEX nr 1940515.

28 M. Rybicka-Pakuła (w:) *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych (w:) Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, wyd. II, red. M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski, Warszawa 2024, art. 31, <https://sip-lex-1pl-1np1257pq073b.han.lazarski.pl/#/commentary/587809988/755057?keyword=szczeg%C3%B3w%C5%82owe%20zasady%20biurowo%C5%9Bci,&toHit=1&cm=SREST> (dostęp: 25.11.2024 r.).

powinny zostać przekazane na rachunek depozytowy Ministra Finansów i w takim wypadku nie ma obowiązku zapłaty odsetek²⁹.

Do podejmowanej kwestii odnosi się także A. Adamczuk³⁰, który wskazuje analogicznie, że zgodnie z przepisem art. 31 ust. 1 u.k.s. należności wyegzekwowane z rachunku bankowego, rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową albo rachunku prowadzonego przez podmiot prowadzący działalność maklerską, które zostały uzyskane w wyniku pierwszej wpłaty, dokonanej przez dłużnika zajętej wierzytelności, komornik ma obowiązek przekazać wierzycielowi nie wcześniej niż w 7. dniu i nie później niż w 14. dniu od dnia ich otrzymania. Pozostałe należności, które zostały wyegzekwowane, komornik przekazuje wierzycielowi w terminie 4 dni od dnia ich otrzymania³¹. Należności są przekazywane przez komornika niezwłocznie, niezależnie od sposobu ich wyegzekwowania, jeśli są wyegzekwowanymi świadczeniami alimentacyjnymi i rentowymi. Zgodnie z art. 31 ust. 2 u.k.s. komornik dopuszczający się opóźnień w przekazaniu wyegzekwowanych należności ma obowiązek zapłacić uprawnionemu odsetki ustawowe za opóźnienie. Dotyczy to kwot otrzymanych i nierozliczonych w terminie. Wyjątkiem jest nieprzekazanie należności spowodowane zdarzeniami przewidzianymi w ustawie, tzn. zawieszeniem postępowania egzekucyjnego, wstrzymaniem wykonalności tytułu wykonawczego przez sąd. Niewykluczona jest odpowiedzialność dyscyplinarna komornika, ponieważ o każdym przypadku opóźnienia przekazania należności, które przekracza 7 dni, komornik ma obowiązek zawiadomić prezesa sądu rejonowego (przy którym dany komornik działa). Wyjątek wprowadza także art. 835¹ k.p.c. Zwalnia on komornika z obowiązku dotrzymania ustawowych terminów przekazania wyegzekwowanych należności pieniężnych, jeżeli zachodzą uzasadnione wątpliwości, że uzyskane środki pieniężne pochodzą z sum lub świadczeń niepodlegających egzekucji (art. 831–835 k.p.c.). W takim wypadku komornik musi wstrzymać się z przekazaniem wyegzekwowanych środków wierzycielowi, do czasu, jaki jest niezbędny do wyjaśnienia pojawiających się wątpliwości. Jeżeli działania podejmowane przez komornika są uzasadnione, to nie ma on obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie w przekazaniu należności pieniężnych; nawet jeśli przekroczył terminy wskazane w art. 31 ust. 1 u.k.s.

29 M. Rybicka-Pakuła (w.): *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych* (w:) *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, wyd. II, red. M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski, Warszawa 2024, art. 31, <https://sip-1lex-1pl-1np1257pq073b.han.lazarski.pl/#/commentary/587809988/755057?keyword=szczeg%C3%B3w%C5%82owe%20zasady%20biurowo%C5%9Bci,&toHit=1&cm=SREST> (dostęp: 25.11.2024 r.).

30 Zob. A. Adamczuk (w.): *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 478–1217*, red. M. Manowska, LEX/el. 2022, art. 835(1).

31 Zob. H. Cieplą (w.): *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730–1088*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, art. 835(1).

II. CEL REGULACJI WYRAŻONEJ W ART. 31 USTAWY O KOMORNIKACH SĄDOWYCH

Celem regulacji wyrażonej w art. 31 u.k.s. jest zakreslenie początkowych i końcowych ram czasowych dla zachowania terminu na przekazywanie wyegzekwowanych środków. Terminy w postępowaniu egzekucyjnym, szczególnie dotyczące przekazywania środków, mają ogromne znaczenie dla wierzycieli, którzy wszczynając postępowanie egzekucyjne, realizują swoje prawo do zaspokojenia wierzytelności zasadzonej tytułem wykonawczym. Komornik wstrzymuje się z przekazaniem wierzycielowi środków wyegzekwowanych z rachunku bankowego, rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową lub rachunku prowadzonego przez podmiot prowadzący działalność maklerską do 7. dnia i jest to najkrótszy okres, który musi zostać zachowany.

Zgodnie z art. 889³² k.p.c. środki pieniężne z zajętego rachunku bank przekazuje na rachunek bankowy komornika niezwłocznie od dnia doręczenia zawiadomienia o zajęciu. W przypadku alimentów bieżących lub rent bank niezwłocznie przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy organu egzekucyjnego, który również ten obowiązek realizuje, nie wstrzymując się z przekazaniem środków do 7. dnia od ich otrzymania.

Ustawodawca w art. 31 ust. 1 u.k.s. zawarł generalną zasadę dotyczącą obowiązku przekazywania środków przez organ egzekucyjny w terminie nie wcześniej niż 7. dnia od ich otrzymania i nie później niż do 14. dnia. Dalsza część art. 31 u.k.s. zdanie trzecie wskazuje, że pozostałe wyegzekwowane należności przekazuje w terminie 4 dni od ich otrzymania. Wyjątek został zawarty w przepisie art. 31 ust. 1 zd. 1 u.k.s. W przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych i rentowych komornik przekazuje wierzycielowi wyegzekwowane należności niezwłocznie, niezależnie od sposobu ich wyegzekwowania. Z punktu widzenia praktyki dla organu egzekucyjnego termin, od którego należy przekazywać wyegzekwowane należności, jest bardzo istotny z punktu widzenia odpowiedzialności odszkodowawczej oraz dyscyplinarnej w związku z pełnioną funkcją. Ponadto należy wskazać, iż na mocy § 42 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia szczegółowych zasad prowadzenia biurowości, rachunkowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii komorniczych z 18.12.2018 r.³² określony został termin, od jakiego komornik winien wpisać do księgi pieniężnej każdą kwotę pieniężną, tj. „w terminie 3 dni roboczych od otrzymania wyciągu z rachunku bankowego lub przyjęcia wpłaty na kwitariusz”.

W odniesieniu do art. 31 u.k.s., na podstawie odpowiednika dawnego art. 22 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29.08.1997 r.³³, ukształtowało się w tej kwestii stanowisko doktryny, które wyrażone zostało przez przedstawicieli

32 Dz.U. z 2018 r. poz. 2517.

33 Dz.U. z 1997 r. nr 133 poz. 882.

nauki i praktyki, m.in. Zenona Knypla oraz Zbigniewa Merchela w komentarzu do poprzednio obowiązującej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z 1997 r.³⁴ Jest ono następujące: termin na przekazanie środków wierzycielowi powinien być naliczany „od dnia wpłaty w kasie kancelarii lub od dnia uznania na rachunku bankowym komornika”. W artykule tym mówi się o obowiązku przekazywania, a nie doręczania należności. W przypadku planu podziału, jeżeli wyegzekwowana należność ma zaspokoić więcej niż jednego wierzyciela, termin ten rozpoczyna swój bieg od uprawomocnienia się planu.

W świetle orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Łodzi³⁵ w sytuacji, gdy do zaspokojenia wierzyciela dochodzi w postępowaniu egzekucyjnym, to spełnienie świadczenia następuje w dniu uznania na rachunku bankowym komornika. Kwestia przekazania wyegzekwowanych środków wierzycielowi nie ma żadnego wpływu na zwolnienie dłużnika z długu i jest realizacją obowiązku komornika, ściśle uregulowanego w przepisach prawa (art. 22 u.k.s.e., a w aktualnym stanie prawnym art. 31 u.k.s.), za który ponosi on odpowiedzialność.

III. WYKŁADNIA JĘZYKOWA, SYSTEMOWA, FUNKCJONALNA I AKSJOLOGICZNA

ART. 31 U.K.S.

Aby ustalić właściwe znaczenie art. 31 u.k.s., konieczne było przeanalizowanie go z perspektywy różnych wykładni prawa.

Zgodnie z wykładnią literalną, zwaną inaczej językową, przepis art. 31 u.k.s. wydaje się być jasny. Kierując się w zakresie wykładni językowej zasadą *interpretatio cessat in claris* (*clara non sunt interpretanda*), nie należy mieć wątpliwości co do tego, że komornik dokonuje przekazania/wpłaty między 7. a 14. dniem od dnia otrzymania pierwszej wpłaty z rachunku bankowego. Kolejne wypłaty przekazuje z zachowaniem 4-dniowego terminu. Zgodnie z wcześniejszymi zasadami (sformułowanymi w u.k.s.e.) można byłoby zakończyć zabieg interpretacji. Obecnie koncepcja wykładni klasyfikacyjnej (prof. Wróblewskiego) nie ma pozycji dominującej; ani w doktrynie, ani w orzecznictwie. Zatem zgodnie z wykładnią derywacyjną i zasadą *omnia sunt interpretanda* należałoby zestawić wynik wykładni językowej z wynikami wykładni systemowej, funkcjonalnej i celowościowej.

Zgodnie z wykładnią systemową art. 31 u.k.s. został uznany przez ustawodawcę jako norma *lex specialis* w stosunku do przepisów k.c. oraz części ogólnej k.p.c. Przepisy k.c. oraz k.p.c. mają charakter ogólny, natomiast regulacje, które dotyczą kwestii

34 Zob. Z. Knypl, Z. Merchel, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2015, s. 211.

35 Zob. orzeczenie SA w Łodzi z 30.12.2020 r. (I AGa 287/19), [https://orzeczenia.mst.warszawa.so.gov.pl/content/\\$N/15100000000503_I_AGa_000287_2019_Uz_2020-10-28_001](https://orzeczenia.mst.warszawa.so.gov.pl/content/$N/15100000000503_I_AGa_000287_2019_Uz_2020-10-28_001) (dostęp: 9.06.2024 r.).

odnoszących się do umów o prowadzenie rachunków bankowych (Prawo bankowe)³⁶, czy reguły zawarte w u.k.s. są normami o charakterze szczególnym. W tym wypadku ma zastosowanie reguła kolizyjna *lex specialis derogat legi generali*. Wskazuje ona na to, iż norma szczególna uchyla normę ogólną. Istotna w zakresie wykładni systemowej jest kwestia momentu, od którego należy naliczać terminy odnośnie do przekazywania środków wierzycielowi. Błędnie próbuje się stosować przepis art. 111 § 2 k.c., jednak zgodnie z zasadą kolizyjną przepis ten nie znajduje zastosowania. W związku z tym termin nie może być liczony od dnia następnego po wpływie środków na rachunek bankowy komornika lub po dokonaniu wpłaty na kwitariusz.

Zgodnie z wykładnią funkcjonalną (celowościową) *ratio legis* takiego rozwiązania polegało na zapewnieniu dłużnikowi oraz osobie trzeciej, mogącej być współwłaścicielem rachunku bankowego posiadanego przez dłużnika, ochrony przed egzekucją. Dodatkowo wprowadzona regulacja, dotycząca przekazywania wyegzekwowanych środków z rachunku bankowego, związana jest ze zmianami wprowadzonymi w k.p.c. ustawą z dnia 10.07.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw³⁷. Zgodnie z art. 893^{2a} k.p.c. komornik doręcza oraz otrzymuje pisma z banku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ognivo, obsługującego zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego. Kolejna zmiana wprowadzona nowelizacją z 11.09.2019 r. objęła również rachunki prowadzone przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe³⁸.

Warto tutaj zauważyć, że w praktyce komunikacji między bankiem a komornikiem przyjęto zasadę, zgodnie z którą bank nie przekazuje należności, jeśli istnieją przeszkody uniemożliwiające wypłatę środków z zajętego rachunku bankowego. Dotyczy to na przykład sytuacji takich jak zbiegi egzekucyjne, rachunek będący współwłasnością dłużnika i osób trzecich czy ogłoszenie upadłości dłużnika. Po otrzymaniu takiej informacji komornik jest zobowiązany podjąć działania zgodnie z przepisami, odpowiednio do zaistniałego stanu faktycznego.

W związku z powyższym *ratio legis* w zakresie wykładni funkcjonalnej w badanym obszarze traci sens, ponieważ wydaje się, że wystarczające jest ujawnienie przez bank zaistniałych przeszkód. Ponadto należy zwrócić uwagę na istotną kwestię, wynikającą z przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Jest nią obowiązek informacyjny stron postępowania o dokonany zajęciu, który nadal został utrzymany pomimo wprowadzenia przez ustawodawcę komunikacji poprzez system teleinformatyczny.

Z punktu widzenia wykładni aksjologicznej, przy zastosowaniu koncepcji pierwszej bardziej chroniony jest interes wierzyciela. Zgodnie z założeniami samej idei

36 G. Sikorski, K. Flaga-Gieruszyńska (w:) *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 981.

37 Dz.U. z 2015 r. poz. 1311 z późn. zm.

38 Ustawa z 11.09.2019 r. – o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 2070).

postępowania egzekucyjnego, w którym wierzyciel jest gestorem postępowania, ta równowaga wydaje się być zachowana. Natomiast zastosowanie koncepcji drugiej wiąże się ze zdecydowaną ochroną dłużnika (ochrona ta jest bardziej uwidocznioma, a interes wierzyciela stanowi rolę drugoplanową). Podsumowując – art. 31 u.k.s. po zastosowaniu tych dwóch koncepcji nie zapewnia równowagi stronom postępowania egzekucyjnego³⁹.

M. Czugan i Z. Bittner podkreślają⁴⁰, że każdy wierzyciel ma prawo do szybkiej i efektywnej egzekucji sądowej. Natomiast Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12.04.2012 r., SK 21/11⁴¹ wskazał, podsumowując, iż ukształtowanie postępowania egzekucyjnego w sposób zapewniający jego szybkość i efektywność stanowi realizację prawa do sądu, obejmującego prawo do wiążącego rozstrzygnięcia sądowego. W wyroku tym podkreślono, że: „Gwarancje procesowe przewidziane w postępowaniu egzekucyjnym muszą w wyższym stopniu uwzględniać interesy wierzyciela, w tym również do szybkiego uzyskania zasądzzonego świadczenia. Wierzyciel nie może bowiem chronić swoich praw w żaden inny sposób niż uruchamiając postępowanie egzekucyjne”⁴².

Natomiast M. Czugan i Z. Bittner wskazują, że dochodzenie praw wierzyciela jest szczególnie istotne w obrocie gospodarczym, ponieważ bez prawidłowego zapewnienia realizacji praw wierzyciela trudno jest mówić o skutecznym i sprawnym państwie⁴³. Autorzy zauważają, że choć zapewnienie dłużnikowi możliwości obrony w przypadku szybkiej egzekucji jest zrozumiałe, to opóźnienia w przekazywaniu zajętych środków przez komornika są niezrozumiałe i wprowadzają chaos w postępowaniu egzekucyjnym. Przed nowelizacją opóźnienia te dotyczyły również banku, który wstrzymywał przekazanie środków do 7. dnia od zajęcia rachunku⁴⁴.

A. Marciniak wskazuje⁴⁵, że obok funkcji ochronnej na wyróżnienie zasługuje także funkcja wychowawcza. Rola egzekucji sądowej przejawia się kreowaniem postaw obywateli w zakresie przestrzegania przepisów, a także wypełniania zobowiązań cywilnoprawnych. Ma ona wymiar społeczno-gospodarczy. W związku z tym już

39 Zob. A. Jakubecki, O. Marcewicz-Kochnio (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnikaw egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022, s. 17–42.

40 M. Czugan, Z. Bittner (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnikaw egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022, s. 17–42.

41 Wyrok TK z 12.04.2012 r. (SK 21/11), <https://sip-1lex-1pl-1np1257gg0204.han.lazarski.pl/#/act/17874887/1414346/wyrok-trybunalu-konstytucyjnego-sygn-akt-sk-21-11?keyword=Wyrok%20TK%20z%2012.04.2012%20r.,%20SK%2021%20F11,&cm=SFIRST> (dostęp: 20.12.2024 r.), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20120000424/T/D20120424TK.pdf> (dostęp 10.06.2024 r.).

42 Zob. Wyrok TK z 12.04.2012 r. (SK 21/11), s. 17.

43 M. Czugan, Z. Bittner (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika...*, s. 136.

44 Zob. M. Czugan, Z. Bittner (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika...*, s. 144.

45 Zob. T. Zembrzusi (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnikaw egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022, s. 9.

choćby perspektywa podejmowania działań i dokonywania czynności egzekucyjnych powinna skłaniać potencjalnych dłużników do dobrowolnego zaspokojenia roszczeń i regulowania zobowiązań. Istotna jest świadomość istnienia skutecznych i nieuchronnych instrumentów procesowych, których zadaniem jest przymuszanie do realizacji obowiązków cywilnoprawnych. Zapewnia ona poczucie bezpieczeństwa prawnego oraz stymuluje w społeczeństwie wzrost przekonania co do celowości poszukiwania ochrony prawnej na drodze sądowej. Przymus to najsurowsza sankcja z zakresu prawa cywilnego. Jest atrybutem władzy państwowej, cechuje egzekucję sądową, a ta pełni w tym przypadku funkcję represyjną. Przymus odróżnia egzekucję od dobrowolnego spełnienia świadczenia przez osobę do tego zobowiązaną. Możliwość zastosowania przymusu jest traktowana jako element definiujący egzekucję sądową⁴⁶.

Perspektywa dłużnika i wierzyciela z punktu widzenia tych dwóch analizowanych koncepcji jest odmienna i dla każdej ze stron mniej lub bardziej korzystna. Przy zastosowaniu metody aksjologicznej badanego przepisu zastosowanie obu tych koncepcji nigdy nie pozwoli na zachowanie równowagi interesów obu stron. W związku z powyższym należałoby się zastanowić nad kwestią podstawową, jaką jest idea postępowania egzekucyjnego, tzn. czemu ma ono służyć. Czy ma chronić prawo wierzyciela do odzyskania wierzytelności, czy bronić praw dłużnika, który winien jest roszczenie spełnić?

W postępowaniu egzekucyjnym wykształcone zostały podstawowe środki odwoławcze, które mają na celu zachowanie równowagi i obrony praw stron postępowania czy osób trzecich, które w nim uczestniczą (tj. skarga na czynności komornika, powództwa przeciwegzekucyjne opozycyjne czy ekscydencyjne). Z kolei w systemie naczelnych zasad zgodnie z art. 804 k.p.c. gestorem postępowania egzekucyjnego jest wierzyciel.

T. Zembrzusi wskazuje, że rolą nadzoru judykacyjnego jest korekta wadliwie dokonanych przez komornika czynności w postaci ich uchylenia lub zmiany lub dokonania ich w sposób prawidłowy. Efekt ten dokonywany jest przez nadzór za pomocą wykształconych środków prawnych, tj. zażalenia, skargi na czynności komornika, zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji, a nawet bez inicjatywy zainteresowanego podmiotu w ramach zarządzeń wydanych przez sąd z urzędu w trybie art. 759 § 2 k.p.c. Z kolei naruszenia praw podmiotowych dłużnika lub innych podmiotów rozstrzygane są za pomocą powództw przeciwegzekucyjnych, o których sąd rozstrzyga co do meritum⁴⁷.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy o komornikach sądowych z dnia 11.09.2020 r., nowelizacja art. 31 u.k.s. zmierza do zapewnienia dłużnikowi należytej ochrony w zakresie możliwości zaskarżenia czynności komornika albo skorzystania

46 Zob. T. Zembrzusi (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika...*, s. 10.

47 Zob. T. Zembrzusi (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika...*, s. 12.

z innych środków prawnych przysługujących dłużnikowi (np. powództwo przeciwegzekucyjne z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego), co wydaje się zasadne, lecz ustawodawca nie przewiduje konsekwencji dla wierzycieli, którzy to inicjują postępowanie egzekucyjne.

Argumenty przemawiające za pierwszą koncepcją wynikają bezpośrednio z wykładni literalnej, systemowej, aksjologicznej oraz częściowo funkcjonalnej. Z kolei argumenty za drugą koncepcją, która jest korzystniejsza dla dłużnika niż dla wierzyciela, opierają się głównie na wykładni celowościowej. Obecne rozwiązanie, wynikające z wypracowanej przez system ogólnie praktyki, zapewnia jednak ochronę interesów zarówno dłużnika, jak i innych osób. Ponieważ art. 31 u.k.s. jest przepisem *lex specialis*, stosowanie wykładni rozszerzającej może być niewłaściwe i zbyt daleko idące. Należy również pamiętać, że wierzyciel, składając wniosek i tytuł wykonawczy, inicjuje postępowanie egzekucyjne, a z punktu widzenia wykładni aksjologicznej to właśnie on powinien być stroną uprzywilejowaną.

Norma wyrażona w art. 31 u.k.s. należy do kategorii *lex specialis*, która zgodnie z zasadą deroguje (uchyla) *lex generalis*, normę wynikającą z innych przepisów. W stosunku do wyjątków prawnych oraz przepisów *ex specialis* istnieje zakaz stosowania wykładni rozszerzającej – jest to jedna z dyrektyw, zasad stosowania wykładni. W związku z powyższym w mojej ocenie za stanowiskiem pierwszym przemawia więcej argumentów po dokonaniu procesu wykładniczego. Stanowisko wydaje się być trafne także z uwagi na fakt, iż dłużnicy posiadają więcej niż jeden rachunek bankowy.

W odniesieniu do terminów należy stosować wykładnię zawężającą, a nie rozszerzającą. Nazwa banku, z którego pochodzą środki, nie powinna być czynnikiem decydującym; kluczowe znaczenie powinien mieć sposób egzekucji, czyli wierzytelność z rachunku bankowego. Wykładnia przyjęta w drugiej koncepcji ma charakter rozszerzający, co jest sprzeczne z zasadami stosowania wykładni w przypadku przepisów *lex specialis*, przez co wydaje się nieprawidłowa.

Obecne brzmienie art. 31 u.k.s. różnicuje termin przekazania środków wierzycielowi od sposobu egzekucji oraz rodzaju egzekucji świadczenia. Komornik, świadomy, że niedochowanie terminowości może prowadzić do postępowania odszkodowawczego lub dyscyplinarnego, musi dochować należytej staranności.

IV. PRZEKAZYWANIE ŚRODKÓW WYEGZEKWOWANYCH Z RACHUNKU BANKOWEGO. KONCEPCJE POSTĘPOWANIA KOMORNIKÓW SĄDOWYCH

Główny problem dotyczący terminu na przekazanie środków z rachunku bankowego do wierzyciela w praktyce komorników wynika z braku jednolitej praktyki stosowanej w kancelariach komorniczych w kwestii przekazywania środków wyegzekwowanych z rachunku bankowego. Funkcjonują dwie koncepcje, wedle których

postępują komornicy sądowi. Zgodnie z pierwszą komornik przekazuje sumy wyegzekwowane z banku nie wcześniej niż w 7. dniu, ale nie później niż w 14. dniu. Dotyczy to pierwszej wypłaty środków z rachunku bankowego i nie ma znaczenia bank, z którego to przekazanie nastąpi. Istotny jest sposób egzekucyjny wskazany we wniosku przez wierzyciela. Z kolei kolejne wypłaty z banku komornik przekazuje z zachowaniem 4-dniowego terminu, jaki wskazano w art. 31 u.k.s. zdanie trzecie.

M. Jaroch-Wąsowska, dokonując analizy art. 31 ust. 1 u.k.s., wskazuje, że terminy przekazywania wierzycielowi wyegzekwowanych środków dzieli w zależności od sposobu egzekucji, z jakiego zostały uzyskane⁴⁸. Kluczową kwestią jest zachowanie terminu na przekazanie środków nie wcześniej niż w 7. dniu, by kolejne wpłaty wpływające z różnych rachunków bankowych nie były przekazane wcześniej niż ta pierwsza „rozstrzygająca”.

Zgodnie z drugą koncepcją po każdej otrzymanej z innego banku wyegzekwowanej sumie komornik musi czekać do 7. dnia, aby dokonać wypłaty środków, a mógłby odczekać do 14. dnia. Takie rozwiązanie z pewnością prowadziłoby do znacznego wydłużenia terminów przekazywania wyegzekwowanych sum w sytuacjach, gdy dłużnicy posiadają konta w wielu różnych bankach. Przepis art. 31 u.k.s. dotyczący terminu przekazywania środków został wprowadzony przez ustawodawcę w celu ochrony dłużnika oraz innych osób, których środki podlegają zajęciu. Dotyczy to również środków wyłączonych spod egzekucji, które mogą zostać zablokowane przez bank. Dłużnikowi przysługuje czas na złożenie wniosku do komornika o zwolnienie tych środków spod egzekucji w przypadkach przewidzianych w przepisach dotyczących wyłączeń spod egzekucji. Przykładem takich środków są należności alimentacyjne lub świadczenia socjalne.

Obie koncepcje wymagają zobrazowania na konkretnych przykładach.

Zgodnie z pierwszą koncepcją spółka X jest dłużnikiem wobec spółki Y. Wniosek wierzyciela Y dotyczył wszystkich sposobów egzekucyjnych. Wszczęcie postępowania egzekucyjnego nastąpiło w dniu 13.07.2023 r. W pierwszej kolejności komornik, na wniosek wierzyciela, dokonał zajęcia rachunków bankowych w dwóch bankach, tzn. A oraz B. Do dłużnika (spółki) komornik wysłał także pisemne zawiadomienie o tym, iż rachunki bankowe zostały zajęte. Czynność ta została przez niego podjęta 17.07.2023 r. Pierwszy z banków (A) przekazał środki, które zasilili konto bankowe komornika dnia 21.07.2023 r. (była to kwota 100 zł). Natomiast środki z banku B zasilili konto komornika w dniu 25.07.2023 r. (była to kwota 100 000 zł). Można zatem sformułować dalsze założenia: spółka-dłużnik nie składa skargi na zajęcie, ale wysłała wiadomość e-mail o tym, iż złożyła zażalenie, oraz podważa nadaną klauzulę wykonalności. Skarży fakt, iż nie otrzymała drugiego awizo. Przy przyjęciu pierwszej z zaprezentowanych wcześniej koncepcji, kwota z dnia 21.07.2023 r. zaksięgowana zostanie w pierwszym możliwym

48 Zob. M. Jaroch-Wąsowska, G. Sikorski, *Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz*, Sopot 2019, s. 152–153.

terminie, tj. dnia 27.07.2023 r. (było to 100 zł). W tym samym dniu wysłane również będą środki z banku B (100 000 zł). Od pierwszej wpłaty minie wymagane minimum 7 dni, zaś kolejne komornik przekaże w terminie do 4 dni maksymalnie.

Drugi przykład dotyczy drugiej koncepcji oraz większej ilości zajętych kont bankowych. Środki z banku A zostaną zaksięgowane dnia 21.07.2023 r. i przekazane w pierwszym możliwym terminie, tj. 27.07.2023 r. Natomiast środki z banku B zostaną przekazane w pierwszym możliwym terminie, tj. 31.07.2023 r.

Pierwszy przykład dotyczy tylko dwóch banków, ale dłużnik może posiadać np. 10 kont bankowych i środki z nich mogą być przekazywane w różnych terminach. Przykładowo: z banku C pierwsza wpłata wpływa 2.01.2023 r., z banku D – 10.02.2023 r., zaś z Banku E – 15.03.2023 r., a kolejne wpłaty – z innych banków, mogą wpływać dopiero pod koniec roku 2023 r.

Zgodnie z pierwszą koncepcją komornik wstrzymuje się z przekazywaniem pierwszej wpłaty z banku C do 7. dnia i będzie to pierwszy możliwy termin do przekazania środków. Kolejne wpłaty komornik zrealizuje w zgodzie z ogólną zasadą wynikającą z księgowania w ciągu 4 dni. Wedle pierwszej koncepcji wierzyciel, po pierwszym rozstrzygającym potrąceniu będzie otrzymywał środki niezwłocznie. Wedle drugiej koncepcji komornik będzie czekał na środki z każdego rachunku bankowego (posiadanego przez dłużnika w różnych bankach) do 7. dnia. Można przyjąć założenie, że dłużnik posiada 10 rachunków bankowych. Z każdego z nich wpływałyby środki w różnych terminach, nawet tych bardzo odległych. Komornik musi czekać do 7. dnia, a maksymalnie 14 dni, co prowadziłoby do przekazania środków powyżej 14-dniowego terminu.

W celu zobrazowania niniejszych koncepcji Autor przyjął założenie, że wedle koncepcji drugiej, gdyby pomnożyć 10 rachunków bankowych przez 7 dni (dotyczy sytuacji, kiedy komornik otrzymuje z różnych banków środki), to w rezultacie daje 70 dni, (maksymalnie 140 dni), co powoduje, że wierzyciel otrzymuje środki ze znacznym opóźnieniem. Gdybyśmy postępowali wedle koncepcji pierwszej, to przy dokonanych zajęciach w 10 różnych bankach, komornik wstrzymałby się do 7. dnia tylko z pierwszą wpłatą – tą „rozstrzygającą” z danego rachunku bankowego, kolejne dokonywane byłyby wedle reguły wyrażonej w art. 31 u.k.s., tj. w terminie 4 dni. Można byłoby zatem postawić pytanie badawcze: czy przyjęcie drugiej koncepcji powodowałoby zwłokę komornika oraz czy komornik w takiej sytuacji byłby zobowiązany do poinformowania prezesa sądu rejonowego o nieterminowym przekazaniu środków (musiałby zapłacić odsetki wierzycielowi)? Nierozwiązana pozostaje również kwestia, czy komornik powinien samodzielnie wybrać dzień, w jakim ma przekazać środki wierzycielowi, biorąc pod uwagę wymóg wstrzymania się z przekazaniem środków do 7. dnia, a może zgodnie z art. 31 u.k.s. poczekać do 14. dnia. Warto zauważyć, iż między 7. a 14. dniem sytuacja w postępowaniu egzekucyjnym może być bardzo

rozwojowa. W związku z brakiem zachowania terminowości organ egzekucyjny musi się liczyć z konsekwencjami finansowymi oraz dyscyplinarnymi.

Zgodnie z art. 222 u.k.s. obraza przepisów prawa łączy się z ponoszeniem odpowiedzialności dyscyplinarnej przez organ egzekucyjny, która może być uporczywa (częsta) lub rażąca, ale wystarczy także jednorazowa. Jednorazowe naruszenie przepisów prawa powinno być umyślne i mieć wyjątkowy, negatywny charakter. Ustawodawca użył określenia „rażące” nie bez powodu. Nie może być to każde, nawet oczywiste naruszenie prawa⁴⁹. Pojęcie „rażąca lub uporczywa obraza przepisów” stosowana jest od dziesięcioleci w praktyce, było przedmiotem analiz zarówno judykatury, jak i doktryny⁵⁰. Wedle Sądu Najwyższego „pojęcie rażącego naruszenia prawa należy do zwrotów niedookreślonych, co powoduje, iż w każdym konkretnym przypadku rzeczą Sądu jest stwierdzenie, czy mamy do czynienia z tego rodzaju kwalifikowanym naruszeniem prawa, czy też nie”. Sąd Najwyższy podzielił pogląd wyrażony w wyroku z dnia 22.10.1987 r. (III CRN 314/87; OSP 1989, z. I, poz. 4) i uznał, że jest to ewidentny i jasno uchwytany błąd w interpretowaniu prawa. Jeżeli przepis dopuszcza rozbieżną wykładnię, to jeżeli nawet po czasie zostanie jedna z nich uznana za nieprawidłową, nie może być oceniona jako „rażące naruszenie prawa”⁵¹. Pogląd judykatury podzieliła doktryna, która dodaje, że rażące naruszenie prawa musi być oczywiste, jasne i bezsporne, niedopuszczające odmiennej wykładni. Natomiast określenie „uporczywy” oznacza „trudny do usunięcia, utrzymujący się długo lub ciągle powtarzający się błąd”. Oznacza to uchybienie w postaci działania lub zaniechania o charakterze trwałym, dokonane świadomie, nacechowane złą wolą. Jeżeli między sądami występują rozbieżności w zakresie wykładni czy stosowania określonych instytucji danego przepisu, nie można zarzucić komornikowi rażącego naruszenia prawa. Komornik nie popełni również przewinienia dyscyplinarnego, jeżeli zobligowany jest do stosowania wykładni narzuconej przez sąd nadzorujący, która nie dominuje i która docelowo okazuje się błędną. Z pewnością rażącym naruszeniem przepisów prawa przez komornika jest dokonanie ich wykładni w sposób niezgodny z uchwałami Sądu Najwyższego wydanymi w składzie poszerzonym⁵².

Niniejsze zagadnienie dotyczące ustalenia prawidłowości wykładni art. 31 u.k.s. pozostaje w praktyce komorników do tej pory nierozwiązane, co w świetle przywołanych przepisów nie powinno rodzić negatywnych skutków dla organów egzekucyjnych.

V. PODSUMOWANIE

49 Zob. M. Świtkowski, *Nadzór nad komornikiem*, LEX/el. 2019.

50 Zob. M. Nawrocki, *Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika sądowego*, Sopot 2020, s. 27.

51 Zob. Z. Knypl, Z. Merchel, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2015, s. 604–605.

52 Zob. M. Nawrocki (w:) *Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika sądowego*, Sopot 2020, s. 78–79.

Efektom przedstawionych rozważań jest ogromna „luka” w analizowanym przepisie ze względu na brak równowagi między pozycją prawną wierzyciela a dłużnika. Rozbieżności w interpretacji tego przepisu sugerują konieczność jego nowelizacji. Ewentualnie można byłoby sformułować bardziej precyzyjne rozwiązania w zakresie samej wykładni literalnej art. 31 u.k.s., dodając słowo „rozstrzygająca” pierwsza wpłata dokonana przez dłużnika zajętej wierzytelności, by przepis nie budził wątpliwości praktycznych. Dodatkowo problemem pozostaje kwestia terminu przekazania środków wierzycielowi między 7. a 14. dniem, która nie powinna zależeć od uznaniowej decyzji komornika. Zastosowanie art. 31 u.k.s. w praktyce nie jest jednolite, co wynika z braku orzecznictwa oraz niewystarczającego omówienia tej kwestii w doktrynie.

mgr Teresa Kalinowska

Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Toruniu, biegły sądowy przy Sądzie Okręgowym w Toruniu, uczestniczka seminarium doktoranckiego (III poziom) na Wydziale Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego w Warszawie; opiekun naukowy: dr hab. Pani Aneta Łazarska prof. UŁa.

Court enforcement officer at the District Court in Toruń, court expert at the Regional Court in Toruń, participant in doctoral seminar (III level) at the Faculty of Law and Administration of Lazarski University in Warsaw.

ABSTRACT

Keywords: *enforcement against a bank account, transfer of funds, creditor's legal position, debtor's legal position*

Practical aspects of applying Article 31 of the Court Enforcement Officers Act and its interpretation in enforcement proceedings

The article discusses the issue of distribution of funds seized from the debtor's bank account in the context of Article 31 of the Act on Court Enforcement Officers, whose interpretation is a source of discrepancies in the practice of court enforcement officers. The aim is to demonstrate how - in the practice of court enforcement officers - Article 31 of this Act should be applied and what its correct interpretation is. In search for solutions and uniform practice, existing legislation, case law and jurisprudence are reviewed, analysed and evaluated. An attempt is also made to reconstruct the counterpart of Article 31 of the Court Enforcement Officers Act in the previous law, i.e. Article 22 of the Court Enforcement Officers and Enforcement Act, in terms of establishing the point in time from which the deadline for the transfer of funds should be correctly calculated. The practical problem concerning the issue of the court enforcement officer's obligation to wait before transferring funds from each seized bank account is also analysed. This particularly applies to funds held in different banks (which have different names). It is therefore problematic to take into account (not to take into account) an enforcement method such as execution against a bank account. In addition, an issue is raised concerning the court enforcement officer's discretion to transfer funds from the first payment between the 7th and 14th day, which is unjustified. Enforcement proceedings are dynamic and the situation may develop within such a time frame, which should not be left to the discretion of the court enforcement officer.

In the outlined research area, the principle of plurality of research methods is applied. The aim is to correctly interpret the provision under examination. Formal-dogmatic, axiological and historical methods are used. The indicated issues have not yet been the subject of detailed analyses in case law or legal scholarship. The result of the research is the indication of the proper interpretation of the analysed provision, which is connected with the existence of an imbalance between the legal positions of the creditor and the debtor.

Bibliografia

1. **Adamczuk Andrzej** (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 478–1217*, red. M. Manowska, LEX/el. 2022, art. 835(1)
2. **Biezuński Paweł**, *Egzekucja z rachunku bankowego – obowiązki banku jako dłużnika zajętej wierzytelności*, ABC, <https://sip.lex.pl/#/publication/469861415/biezunski-pawel-egzekucja-z-rachunku-bankowego-obowiazki-banku-jako-dluznika-zajetej-wierzytelnosci?keyword=ustawa%20o%20komornikach&cm=SREST> (dostęp: 7.06.2024 r.)
3. **Biezuński Paweł**, *Podział sumy uzyskanej z egzekucji – kolejność zaspokajania należności*, ABC, <https://sip.lex.pl/#/publication/469863603/biezunski-pawel-podzial-sumy-uzyskanej-z-egzekucji-kolejnosc-zaspokajania-naleznosci?keyword=ustawa%20o%20komornikach&cm=SREST> (dostęp: 7.06.2024 r.)
4. **Biezuński Paweł**, *Przebieg egzekucji z rachunku bankowego – wybrane zagadnienia*, ABC, <https://sip.lex.pl/#/publication/469867354/biezunski-pawel-przebieg-egzekucji-z-rachunku-bankowego-wybrane-zagadnienia?keyword=ustawa%20o%20komornikach&cm=SREST> (dostęp: 7.06.2024 r.).
5. **Ciepla Helena** (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730–1088*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, art. 835(1)
6. **Czugan Marcin, Bittner Ziemowit** (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022
7. **Jaceczko Elżbieta** (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II*, red. O. Piaskowska, Warszawa 2024, art. 1031
8. **Jagiela Józef** (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022
9. **Jakubecski Andrzej, Marcewicz-Kochnio Olimpia** (w:) *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022
10. **Jaroch-Wąsowska Maria, Sikorski Grzegorz**, *Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz*, Sopot 2019
11. **Julke Grzegorz**, 3. Doręczenie zawiadomienia o planie podziału lub planu podziału (w:) *Podział sumy uzyskanej z egzekucji*, Sopot 2007
12. **Klecha Paweł, Jaroch-Wąsowska Maria**, *Egzekucja z nieruchomości – praktyczny komentarz*, Sopot 2016
13. **Knypl Zenon, Merchel Zbigniew**, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2015
14. **Nawrocki Mariusz**, *Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika sądowego*, Sopot 2020
15. **Partyk Aleksandra**, *Egzekwowanie należności przez wierzyciela a dobra osobiste dłużnika*, LEX/el. 2019

16. **Rybicka-Pakuła Małgorzata** (w:) *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks etyki zawodowej komornika sądowego. Komentarz*, red. M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski, Warszawa 2020, art. 31
17. **Sikorski G., Flaga-Gieruszyńska Kinga** (w:) *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2021
18. *Szczegółowe zasady prowadzenia biurowości, rachunkowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii komorniczych. Komentarz*, red. M. Jaranowski, N. Stojanowska, Warszawa 2021
19. **Świtkowski Marcin**, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych (w:) Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. M. Simbierowicz, LEX/el. 2023, art. 31
20. **Świtkowski Marcin**, *Nadzór nad komornikiem*, LEX/el. 2019
21. *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. R. Reiwer, Warszawa 2021